

Group of States against Corruption
Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Adoptare: 24 martie 2023
Publicare: 19 mai 2023

Public
GrecoRC4(2023)3

RUNDA A PATRA DE EVALUARE

Prevenirea corupției cu privire la membrii
Parlamentului, judecători și procurori

RAPORTUL SECUND *INTERMEDIAR* DE CONFORMITATE

REPUBLICA MOLDOVA

Adoptat de GRECO la cea de-a 93-a Reuniune Plenară
(Strasbourg, 20-24 martie 2023)

F
O
U
R
T
H

E
V
A
L
U
A
T
I
O
N

R
O
U
N
D

I. INTRODUCERE

1. Acest raport intermediar de conformitate evaluează măsurile luate de autoritățile Republicii Moldova pentru punerea în aplicare a celor 12 recomandări restante emise în cel de-al patrulea raport de evaluare a Republicii Moldova (a se vedea paragraful 2) privind "Prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului, judecători și procurori".
2. [Cel de al patrulea raport de evaluare](#) a Republicii Moldova a fost adoptat de GRECO la cea de-a 72-a reuniune plenară (1 iulie 2016) și a fost făcut public în data de 5 iulie 2016 după autorizarea de către Republica Moldova. [Raportul de conformitate](#) a fost adoptat de GRECO la cea de-a 81-a reuniune plenară (7 decembrie 2018) și a fost făcut public în data de 24 iulie 2019. [Cel de-al doilea raport de conformitate](#) a fost adoptat la cea de-a 85-a reuniune plenară (21-25 septembrie 2020) și a fost făcut public în data de 13 octombrie 2020. [Raportul interimar de conformitate](#) a fost adoptat de GRECO la cea de-a 89-a reuniune plenară (3 decembrie 2021) și făcut public în data de 9 februarie 2022.
3. În raportul intermediar de conformitate, GRECO a concluzionat că doar șase dintre cele optsprezece recomandări au fost implementate și că nivelul scăzut al conformității cu recomandările a fost "global nesatisfăcător" în sensul Reguli 31 revizuit, paragraful 8.3 din Regulile de procedură și, prin urmare, a decis să aplice Regula 32 alineatul (2) litera (i) privind membrii identificați ca nefiind în conformitate cu recomandările cuprinse în raportul de evaluare reciprocă. GRECO a solicitat șefului delegației Republicii Moldova să prezinte un raport privind progresele înregistrate în implementarea recomandărilor restante. Raportul de situație a fost primit la 27 decembrie 2022 și a servit, împreună cu informațiile transmise ulterior, drept bază pentru acest al doilea raport intermediar.
4. GRECO a selectat Azerbaidjanul și Portugalia în vederea desemnării raportorilor pentru procedura de conformitate. Raportorii desemnați au fost dl Elnur Musayev, din partea Azerbaidjanului, și dl António Delicado, din partea Portugaliei. Aceștia au fost sprijiniți de Secretariatul GRECO în elaborarea celui de-al doilea raport intermediar de conformitate.

II. ANALIZĂ

5. Se reamintește că GRECO, în Raportul său de evaluare aferent rundeii a patra, a adresat Republicii Moldova 18 recomandări. În Raportul intermediar de conformitate, GRECO a concluzionat că recomandările v, xi, xii, xiv, xvi și xvii au fost implementate în mod satisfăcător sau tratate într-un mod satisfăcător, recomandările i, iv, vii la x, xiii, xv și xviii au fost parțial implementate, iar recomandările ii, iii și vi nu au fost implementate. Conformitatea cu recomandările restante este examinată mai jos.

Prevenirea corupției cu privire la membrii Parlamentului

Recomandarea i

6. *GRECO a recomandat asigurarea (i) publicării în timp util a proiectelor legislative, a tuturor amendamentelor și a actelor însoțitoare conform legislației în vigoare și (ii), respectării intervalelor de timp necesare pentru a permite consultări publice și dezbateri parlamentare relevante, inclusiv prin asigurarea aplicării procedurii de urgență numai în circumstanțe excepționale și justificate în mod corespunzător.*
7. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată în Raportul intermediar de conformitate datorită îmbunătățirilor privind publicarea regulată și transparentă a lucrărilor parlamentare, implicarea societății civile la nivelul comisiilor parlamentare, precum și deschiderea față de solicitările cetățenilor și mass-media.

Cu toate acestea, a constatat că site-ul web al Parlamentului a rămas în continuare neactualizat, iar portalul unificat de E-legislație nu era funcțional.

8. În prezent, autoritățile Republicii Moldova raportează că organizațiile societății civile au continuat să aducă contribuții la procesul legislativ al Parlamentului, majoritatea dintre acestea fiind examinate integral sau parțial de către comisiile parlamentare permanente. Amendamentele la proiectele de legi după prima lectură și înainte de lectura finală sunt publicate în mod corespunzător pe site-ul oficial al Parlamentului, în modulul privind procesul legislativ, la secțiunea privind proiectele de acte legislative (www.parlament.md). Sistemul informațional e-Parlament este în curs de dezvoltare, iar noul site web al Parlamentului va asigura o mai bună transparență și accesibilitate la informațiile de interes public. Autoritățile lucrează în continuare la identificarea celei mai optime soluții care ar permite e-Legislație să urmărească evoluția proiectelor legislative. Un raport privind monitorizarea celei de-a 11-a legislaturi¹, care acoperă perioada 26 iulie 2021 - 29 iulie 2022, a constatat că transparența decizională nu este respectată în mare parte. Acest lucru s-a manifestat prin omiterea elaborării sau publicării documentelor referitoare la consultările cetățenilor, prin ignorarea unor recomandări sau expertize, precum și prin rata scăzută a audierilor și dezbaterilor publice organizate de Parlament. Audierile sau dezbaterile publice au fost organizate de comisiile permanente doar pentru 9,2% din numărul total de proiecte examinate. Raportul a mai concluzionat, de asemenea, că structura actualei pagini web a Parlamentului este depășită, conținutul acesteia nu reflectă suficient informațiile de interes public, iar datele deschise privind activitatea Parlamentului lipsesc sau nu pot fi puse la dispoziție, inclusiv din cauza construirii noii pagini web.
9. GRECO ia act de faptul că autoritățile au depus eforturi pentru a publica modificările la proiectele legislative pe site-ul Parlamentului. Cu toate acestea, autoritățile declară, de asemenea, că se așteaptă eforturi suplimentare pentru a respecta pe deplin cerințele acestei recomandări, în special în ceea ce privește actualizarea site-ului web al Parlamentului, funcționalitatea portalurilor e-Parlament și e-Legislație, organizarea de consultări publice semnificative și luarea în considerare în mod corespunzător a contribuțiilor publicului.
10. GRECO concluzionează că recomandarea i rămâne parțial implementată.

Recomandarea ii

11. *GRECO a recomandat (i) adoptarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului și asigurarea faptului că viitorul cod este ușor accesibil publicului; (ii) stabilirea unui mecanism adecvat în cadrul Parlamentului, atât pentru promovarea codului, cât și pentru conștientizarea membrilor săi cu privire la standardele așteptate de la ei, dar și pentru aplicarea acestor standarde atunci când este necesar.*
12. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată în Raportul intermediar de conformitate. Elaborarea unui Cod de etică și conduită al parlamentarilor, inițiată în 2016, și redactarea unui Cod de reguli și proceduri parlamentare, inițiată în 2018, erau încă pendinte.
13. Autoritățile raportează acum că, prin Dispoziția Președintelui Parlamentului Republicii Moldova DGDP/C-1 nr. 4 din 14 martie 2022 a fost creat grupul de lucru pentru elaborarea proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului.
14. GRECO remarcă faptul că, în afară de inițiativele de elaborare a diverselor coduri de-a lungul anilor (cum ar fi Codul de etică și conduită a parlamentarilor, Codul de reguli și proceduri parlamentare și Codul privind organizarea și funcționarea Parlamentului, informațiile furnizate nu au fost transpuse în nicio acțiune concretă

---

¹ https://promolex.md/wp-content/uploads/2022/11/Sumar_Parliament_ENGL_final.pdf

pentru implementarea acestei recomandări.

15. GRECO concluzionează că recomandarea ii rămâne neimplementată.

Recomandarea iii

16. *GRECO a recomandat introducerea unor reguli pentru parlamentari privind modul de interacțiune cu părțile terțe care urmăresc să influențeze procesul legislativ.*
17. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată în Raportul intermediar de conformitate și că nicio dispoziție relevantă nu a apărut în proiectul de Cod de reguli și proceduri parlamentare.
18. Autoritățile nu au raportat niciun progres.
19. GRECO concluzionează că recomandarea iii rămâne neimplementată.

Recomandarea iv

20. *GRECO a recomandat asigurarea unui control semnificativ mai independent și mai eficient, de către Comisia Națională de Integritate, a respectării de către membrii Parlamentului, judecătorii și procurorii a normelor privind conflictele de interese, incompatibilitățile, declarațiile de interese personale și declarațiile de venituri și proprietăți.*
21. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată în raportul intermediar de conformitate. GRECO a remarcat unele evoluții pozitive: independența și eficacitatea Autorității Naționale de Integritate (ANI), care a devenit operațională și a înlocuit Comisia Națională de Integritate, a fost consolidată, iar bugetul acesteia a fost majorat; au fost adoptate norme care reglementează declararea averilor și a intereselor personale; ANI a elaborat mecanismul de control privind declarațiile de avere și de interese personale ale parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor, controale care au rezultat, într-adevăr, cu sancțiuni administrative și, atunci când a fost cazul, cu sesizări către organele de urmărire penală. Cu toate acestea, ANI a rămas în continuare cu insuficiență de personal, deoarece doar jumătate din personalul preconizat a fost numit.
22. Autoritățile raportează acum că, în urma respingerii a trei proiecte anterioare de către Consiliul de Integritate în perioada 2018-2021, strategia și planul de activitate al ANI sunt în curs de elaborare, iar finalizarea lor este condiționată de alegerea noului său președinte. Modificările aduse Legii ANI și Legii privind declararea averii și a intereselor personale (Legea nr. 130 din 7 octombrie 2021 și Legea nr. 96 din 14 aprilie 2022) au impus subiecților declarării obligația de a declara valoarea reală a bunurilor imobile și mobile deținute sau dobândite după 2018 și au extins competența inspectorilor de integritate de a efectua sau solicita efectuarea evaluării proprietății pe baza valorii de piață. Până în prezent, au fost angajați 31 de inspectori de integritate din 43, iar concursul pentru ocuparea altor cinci posturi este în curs de desfășurare².
23. Autoritățile raportează, de asemenea, că majoritatea declarațiilor au fost completate și depuse în sistemul informațional automatizat (e-Integrity). În 2021, ANI a verificat 1.247 de declarații anuale de avere și interese personale și a inițiat 46 de verificări în privința a 9 deputați, 13 judecători și 24 procurori. Aceasta a constatat încălcări în privința a 10 deputați, 4 judecători și 5 procurori. Au fost întocmite cinci procese verbale de constatate a contravențiilor ceea ce au condus la impunerea de amenzi în privința a 5 procurori. ANI a expediat 17 sesizări la Procuratura Generală/Procuratura Anticorupție (PG/PA) pentru pretinsa săvârșire a infracțiunii

---

² <https://ani.md/ro/node/2774>

de către 9 deputați, 4 judecători și 4 procurori. În perioada ianuarie-septembrie 2022, ANI a verificat 1.000 de declarații anuale și a inițiat 10 verificări în privința unui deputat, a 3 judecători și 6 procurori. A constatat 13 încălcări în privința a 5 deputați, 4 judecători și 4 procurori. A sesizat în 8 cazuri PG/PA și nu a aplicat nicio amendă.

24. GRECO constată că anumite modificări legislative au consolidat rolul inspectorilor de integritate în procesul de verificare a declarațiilor de avere și de interese personale, care au continuat să verifice declarațiile, să întocmească procese verbale de constatare a contravențiilor, să sesizeze procuratura și să aplice amenzi, după caz. Sistemul e-Integritate pare să fi devenit operațional. Oricum ar fi, GRECO regretă faptul că Autoritatea Națională de Integritate (ANI) rămâne cu personal insuficient și că a funcționat în absența unei strategii instituționale încă de la înființare. Sunt necesare rezultate mai concrete pentru ca această recomandare să fie pe deplin respectată.
25. GRECO concluzionează că recomandarea iv rămâne parțial implementată.

Recomandarea vi

26. *GRECO a recomandat ca măsuri hotărâtoare să fie luate pentru a garanta ca procedurile de ridicare a imunității parlamentare nu împiedică sau obstrucționează urmărirea penale în privința deputaților bănuiți de săvârșirea infracțiunilor de corupție.*
27. GRECO reamintește că această recomandare nu a fost implementată în raportul intermediar de conformitate. În timp ce unele inițiative de modificare a articolului 70 alin. (3) din Constituție erau în curs de examinare în Parlament, acestea vizau posibilitatea ridicării imunității fără aprobarea prealabilă a Parlamentului, în vederea reținerii, arestării, percheziționării sau urmării penale a unui deputat, dacă acesta a comis infracțiuni de corupție pasivă sau activă, abuz de putere, trafic de influență, îmbogățire ilicită și spălare de bani.
28. Autoritățile raportează acum că, în perioada cuprinsă între lunile decembrie 2021 și iulie 2022, Parlamentul a acceptat 16 sesizări depuse de Procurorul General interimar privind ridicarea imunității parlamentare în privința a 3 deputați învinuiți, printre altele de săvârșirea infracțiunilor de corupție, îmbogățire ilicită, spălare de bani, escrocherie, delapidare și abuz în serviciu. În conformitate cu articolul 143 din Constituție, propunerea de modificare a articolului 70 alin. (3) din Constituție a expirat și este considerată nulă și neavenită deoarece Parlamentul nu a reușit să adopte modificările constituționale corespunzătoare în termen de un an de la data la care a fost depusă inițiativa.
29. GRECO notează că articolul 70 (3) din Constituție încă împiedică desfășurarea unei urmări complete în privința unui deputat, prin percheziții sau măsuri speciale de investigație, fără ca imunitatea acestuia să fie ridicată (a se vedea paragraful 83 din Raportul de evaluare). Cu toate acestea, autoritățile au demonstrat că 16 sesizări ale Procurorului General interimar au dus la ridicarea imunității parlamentare în privința a trei deputați. GRECO consideră acest lucru ca pe o evoluție pozitivă care, împreună cu ridicarea imunității parlamentare menționată în rapoartele anterioare de conformitate (a se vedea paragrafele 40 și 41 din cel de-al doilea raport de conformitate și paragraful 27 din raportul *intermediar* de conformitate), arată o situație diferită de cea descrisă în paragraful 83 din Raportul de evaluare, unde era un singur caz de ridicare a imunității parlamentare. În aceste circumstanțe, GRECO consideră că această recomandare a fost parțial îndeplinită prin această practică parlamentară emergentă, în timp ce Constituția rămâne neschimbată.
30. În consecință, GRECO concluzionează că recomandarea vi a fost implementată parțial.

Recomandarea vii

31. GRECO a recomandat (i) modificarea componenței Consiliului Superior al Magistraturii, în special prin înlăturarea participării din oficiu a ministrului Justiției și a Procurorului General și prin permiterea unor profiluri mai diverse în rândul membrilor non-profesioniști ai Consiliului, pe baza unor criterii de selecție obiective și măsurabile; (ii) asigurarea faptului că atât membrii judecători, cât și cei non-profesioniști ai Consiliului sunt aleși în urma unei proceduri echitabile și transparente.
32. GRECO reamintește că această recomandare a fost implementată parțial în Raportul intermediar de conformitate, ca urmare a modificărilor constituționale³ (care au intrat în vigoare în data de 1 aprilie 2022). Componența Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) urmează să fie formată din șase judecători, reprezentând toate nivelurile instanțelor de judecată și șase membri non-profesioniști aleși de Parlament, cu experiență în domeniul dreptului sau în alte domenii relevante, eliminându-se astfel participarea din oficiu a ministrului Justiției și a Procurorului General. Cu toate acestea, până la adoptarea legislației ulterioare pentru definirea criteriilor de selecție obiective și măsurabile, precum și a procedurii de alegere, numire și încetare a mandatului membrilor CSM, GRECO a considerat că recomandarea a fost implementată parțial.
33. Autoritățile raportează în prezent că, în conformitate cu Legea nr. 246 din 29 iulie 2022⁴ care a adus modificări anumitor acte normative, inclusiv Legii nr 947/1996 cu privire la CSM⁵, componența sa trebuie să includă judecători și membri non-profesioniști. Membrii CSM au un mandat de șase an, care nu poate fi reînnoit. Cel puțin 4 dintre membrii non-profesioniști trebuie să aibă experiență în domeniul juridic. Pentru a fi aleasă în calitate de membru non-profesionist al CSM, o persoană trebuie să aibă o reputație profesională înaltă, integritate personală, experiență în domeniul dreptului sau al științelor politice, al economiei sau al psihologiei și de cel puțin 10 ani, să nu activeze, la momentul depunerii candidaturii, în cadrul autorităților legislative, executive sau judiciare și să nu fie afiliată politic. Membrii non-profesioniști urmează să fie selectați în mod deschis și transparent de către Comisia juridică permanentă pentru numiri și imunități (CJNI) a Parlamentului, pe baza unui concurs public. Aceștia sunt aleși prin decizia a trei cincimi din numărul deputaților aleși. Modalitatea de organizare a concursului este stabilită de Parlament. Concursul constă în examinarea dosarelor și audierea candidaților în cadrul unei sesiuni publice. CJNI întocmește avize motivate pentru fiecare candidat selectat și propune Parlamentului numirea acestuia. În cazul în care Parlamentul nu reușește să aleagă membrii neprofesioniști cu majoritate calificată după două încercări nereușite, aceștia vor fi aleși cu majoritate simplă, dacă vor obține avizul pozitiv al unei comisii de experți independenți, care va fi formată din: Avocatul Poporului (Ombudsman); un avocat desemnat de Consiliul Uniunii Avocaților; un judecător desemnat de Plenul Curții Supreme de Justiție; un procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor; și un membru desemnat de Președintele Republicii Moldova. În urma unui interviu public, comisia de experți independenți emite un aviz cu privire la fiecare candidat rămas în competiție. În urma unui interviu public, comisia va emite un aviz pozitiv numai dacă este convinsă că, în calitate de membru, candidatul va contribui eficient la realizarea mandatului CSM.
34. Autoritățile adaugă că un judecător pentru funcția de membru al CSM trebuie: să aibă o vechime ca judecător de cel puțin 2 ani efectiv lucrați; să nu fie sancționat disciplinar sau termenul de acțiune a sancțiunii disciplinare să fie expirat;

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127960&lang=ro

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132980&lang=ro

⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132980&lang=ro

să promoveze evaluarea prealabilă(pre-vetting) a integrității efectuată de o comisie de evaluare (externă) pentru evaluarea integrității candidaților la funcția de membru al organelor de autoadministrare a judecătorilor și procurorilor. Adunarea Generală a Judecătorilor, convocată de CSM, va alege reprezentanții săi în CSM dintre candidații care au trecut de evaluarea prealabilă (pre-vetting)⁶. În acest sens, autoritățile raportează că, la 17 martie 2023, a intrat în vigoare Legea nr. 44/2023 pentru modificarea Legii privind organizarea judiciară în ceea ce privește convocarea și cvorumul necesar pentru Adunarea Generală a judecătorilor. Legea de modificare prevede că, în cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii se află în imposibilitate de a convoca Adunarea Generală a Judecătorilor din cauza expirării mandatului membrilor săi, a lipsei de cvorum sau a declarării stării de urgență, președintele sau președintele interimar al Consiliului Superior al Magistraturii va convoca Adunarea Generală a Judecătorilor. În cazul în care această funcție este vacantă, ministrul Justiției va convoca și va deschide Adunarea Generală a judecătorilor (actualul articol 23² alineatul (2) prevede că Consiliul Superior al Magistraturii va convoca Adunarea Generală a judecătorilor). În plus, în cazul în care Adunarea Generală a judecătorilor nu a avut loc din cauza lipsei de cvorum, următoarea Adunare Generală poate fi convocată în termen de două săptămâni de la data convocării celei precedente. Cvorumul necesar va fi de o treime din judecătorii în exercițiu (actualul articol 23² alineatul (4) prevede un cvorum format din majoritatea simplă a tuturor judecătorilor în exercițiu).

35. În plus, autoritățile susțin că toți candidații (atât judecători, cât și persoane neprofesioniste) la CSM vor fi supuși unei proceduri de verificare prealabilă care va fi efectuată de către o comisie externă de pre-vetting (evaluare), cu posibilitatea de a depune o contestație la Curtea Supremă de Justiție, în conformitate cu Legea nr. 26 din 10 martie 2022⁷ privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (Legea pre-vetting). Până în prezent, doar cinci judecători, din cadrul judecătorilor, au trecut de procedura de pre-vetting. Douăzeci și trei de judecători nu au reușit să treacă de procedura de pre-vetting⁸, inclusiv trei judecători de la curțile de apel și trei de la Curtea Supremă de Justiție. Mai mulți judecători respinși au depus contestații la Curtea Supremă de Justiție, care a respins două contestații până în prezent⁹. În ceea ce privește membrii non-profesioniști, Comisia pre-vetting a audiat șapte candidați, în timp ce doi candidați s-au retras din concurs, alți doi nu au depus documentele solicitate la timp și un candidat a solicitat să fie evaluat fără a participa la audiere¹⁰. De asemenea, la 14 februarie 2023, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a declarat neconstituționale anumite părți ale articolului 14 alineatul (8) din Legea pre-vetting. Curtea a constatat că, în temeiul dispoziției contestate, controlul judiciar al Curții Supreme de Justiție se limita doar la chestiuni de fond ale hotărârilor adoptate de Comisia pre-vetting, fără a acoperi aspecte procedurale. Dispoziția contestată nu permitea candidaților respinși să solicite reluarea procedurii de pre-vetting în cazul în care se constata că procedura în fața Comisiei pre-vetting a fost viciată de deficiențe grave de procedură.
36. În cele din urmă, autoritățile precizează că, înainte de aprobarea de către Guvern a unor proiecte de lege care prevăd reorganizarea Curții Supreme de Justiție și o

---

⁶ The General Assembly of Judges was convened on 17 March 2023. The meeting was adjourned to 28 April 2023 without electing any SCM members from amongst the five judges who had passed the pre-selection process.

⁷ <https://vetting.md/wp-content/uploads/2023/02/Law-26-updated.pdf>. The draft law was subject to review by a joint opinion of the Venice Commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law (DGI) of the Council of Europe ([https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2021\)046-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2021)046-e))

⁸ <https://vetting.md/en/candidates/>

⁹ http://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=70713

and

http://jurisprudenta.csj.md/search_col_civil.php?id=71098

¹⁰ <https://vetting.md/en/seven-non-judicial-candidates-for-positions-in-the-scm-were-heard-by-the-pre-vetting-commission-the-decisions-to-follow/>. Three lay members have reportedly passed the pre-selection process.

evaluare externă (vetting) pentru judecătorii aceștia¹¹ 20 de judecători au demisionat de la Curtea Supremă de Justiție, care în prezent funcționează cu doar cinci judecători în exercițiu¹².

37. GRECO salută din nou noua componentă a Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), care este acum format din șase judecători și șase membri non-profesioniști. Legea modificată cu privire la CSM a stabilit criteriile de selecție pe care membrii non-profesioniști și membrii din rândul judecătorilor trebuie să le îndeplinească pentru a fi aleși în cadrul CSM. Membrii non-profesioniști pot avea experiență în drept sau într-un alt domeniu relevant, permițând astfel posibilitatea de a avea profiluri diverse în rândul membrilor non-profesioniști. Chiar dacă ar fi recomandabil să existe detalii despre transparența procedurii de concurs prevăzute de lege pentru membrii non-profesioniști, GRECO consideră că procedura conține anumite garanții pentru asigurarea transparenței desfășurării concursului. Astfel de aspecte sunt descrise în regulamentul Comisiei juridice permanente pentru numiri și imunități (LCAI) al Parlamentului cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidatului la funcția de membru al CSM, care prevede, în special, că la interviul cu candidații, care este public, pot participa experți în drept, instituții publice, organizații internaționale care activează în domeniul dreptului și reprezentanți ai societății civile sau orice altă parte interesată. De asemenea, LCAI întocmește avize motivate, care sunt publice. Membrii din rândul judecătorilor urmează a fi aleși de către Adunarea Generală a Judecătorilor (din rândul colegilor lor). Acestea fiind spuse, GRECO este foarte îngrijorat de procesul suplimentar de verificare prealabilă (pre-vetting) aplicabil candidaților în CSM. Similar, se referă la o hotărâre recentă a Curții Constituționale privind declararea ca fiind neconstituțională a unor prevederi specifice din Legea pre-vetting. S-ar părea că pre-vetting-ul candidaților în CSM și vetting-ul propus pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție reprezintă în prezent obstacole pentru ocuparea funcțiilor vacante în CSM cu reprezentanții tuturor instanțelor de toate nivelele. GRECO este, de asemenea, îngrijorat de faptul că modificările operate la Legea privind organizarea judecătorească (intrate în vigoare în data de 17 martie 2023) oferă ministrului Justiției un control mai mare față de judecători, deoarece îi conferă competența de convocare a Adunării Generale a Judecătorilor. Modificările în cauză par a păși în direcția opusă și sunt contrare acestei recomandări.

38. GRECO concluzionează că recomandarea vii rămâne parțial implementată.

Recomandarea viii

39. *GRECO a recomandat ca hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii să fie motivate în mod adecvat și să constituie obiectul unui control judiciar, atât pe fondul cauzei, cât și pe temeiuri procedurale.*

40. GRECO reamintește că această recomandare, care se referă la hotărârile luate în materie de numire, carieră și disciplinară, a fost parțial implementată în raportul intermediar de conformitate. A fost introdus un mecanism de control judiciar al hotărârilor CSM, împreună cu unele cerințe pentru CSM ca să-și motiveze hotărârile privind numirile în funcția de judecător în cazul în care nu s-a conformat recomandării Colegiului de Selecție. Cu toate acestea, practica existentă trebuia să evolueze astfel încât hotărârile CSM privind numirile, cariera și măsurile disciplinare să prevadă o motivare sistemică și adecvată.

41. Autoritățile fac referire acum la modificarea legală din 2022 adusă de Legea nr. 246 din 29 iulie 2022 (a se vedea paragraful 33 de mai sus), potrivit căreia articolul 24

¹¹ Proiectele de legi au fost aprobate în ședința Guvernului din 7 martie 2023 (a se vedea <https://gov.md/ro/content/sedinta-guvernului-din-7-martie-2023-ora-1000-0>) și au constituit obiectul unei opinii comune a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei (a se vedea [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)024-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)024-e)). Adoptarea în primă lectură a proiectelor legilor a avut lor în Parlament în data de 16 martie 2023.

¹² <http://www.csj.md/index.php/despre-curtea-suprema-de-justitie/mass-media-si-relatiile-cu-publicul/2130-demisii-ale-judecatorilor-curtii-supreme-de-justitie>

modificat prevede că CSM adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor prezenți, cu excepția cazului propunerilor privind numirile candidaților la funcția de judecător, președinte de instanță sau vicepreședinte de instanță. Hotărârea motivată a CSM se redactează în cel mult 30 de zile și se semnează de către președintele ședinței. În decizie se va menționa numărul de voturi exprimate în favoarea și împotriva deciziei. În cazul în care un membru al CSM are o opinie separată, aceasta este imediat anunțată, motivată și publicată împreună cu hotărârea CSM. Articolul 25 modificată stipulează că hotărârile CSM pot fi contestate la Curtea de Apel atât pe fond, cât și din motive de procedură. În conformitate cu dispozițiile articolului 191 alineatul (3) din Codul administrativ, Curtea de Apel Chișinău examinează, în primă instanță, cererile depuse împotriva hotărârilor CSM. Hotărârile Curții de Apel pot fi atacate la Curtea Supremă de Justiție. În practică, CSM a emis hotărâri motivate în mai multe cazuri disciplinare (a se vedea paragraful 57 de mai jos).

42. GRECO salută modificările statutare care prevăd obligația CSM de a-și motiva și publica hotărârile motivate, inclusiv opiniile separate. De asemenea, acesta ia act de faptul că hotărârile CSM constituie obiectul unui control judiciar pe fond și pe temeuri procedurale. GRECO constată cu satisfacție că CSM a emis hotărâri motivate în cazuri disciplinare. Cu toate acestea, pentru ca această recomandare să fie pe deplin implementată, aceste modificări ar trebui să se traducă, în practică, prin emiterea de hotărâri motivate de către CSM în ceea ce privește chestiuni referitoare la numirea și cariera judecătorilor. Nu au fost adoptate astfel de hotărâri, deoarece Colegiul de selecție și carieră a judecătorilor din cadrul CSM, care are doar doi din șapte membri, nu s-a mai întrunit din luna octombrie 2020¹³.
43. GRECO concluzionează că recomandarea viii rămâne parțial implementată.

Recomandarea ix

44. *GRECO a recomandat (i) luarea de măsuri adecvate, cu respectarea independenței judiciare, pentru a evita numirea și promovarea în funcții de judecător a candidaților care prezintă riscuri de integritate; și (ii) eliminarea perioadei de probă de cinci ani pentru judecători.*
45. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial pusă în aplicare în raportul de conformitate anterior. GRECO a remarcat că prima parte a recomandării a fost parțial implementată, deoarece autoritățile au făcut referire la o evaluare externă (vetting) a tuturor judecătorilor și procurorilor. A doua parte a recomandării a fost implementată în mod satisfăcător, deoarece modificările constituționale au eliminat perioada de probă inițială de cinci ani pentru judecători.
46. Autoritățile raportează acum că Legea nr. 246 din 29 iulie 2022 a introdus o serie de modificări la anumite acte normative. Astfel, în temeiul Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, modificată, judecătorii sunt numiți din rândul candidaților selectați în urma unui concurs, de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea CSM. Judecătorii sunt numiți până la atingerea limitei de vârstă de 65 de ani. Judecătorul se va bucura doar de imunitate funcțională. Promovarea judecătorului în funcția de judecător la o instanță superioară are loc doar cu acordul acestuia, prin concurs, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova. Transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară are loc doar cu acordul acestuia/acesteia, de către CSM. Numirea unui judecător în funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței se face numai cu acordul acestuia/acesteia, prin hotărâre a CSM, în baza rezultatelor unui concurs.

---

¹³ <https://www.csm.md/ro/organe-subordonate/colegiul-pentru-selectie-si-cariera-judecatorilor/sedinte-cscj.html>

În conformitate cu Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, modificată, judecătorii Curții Supreme de Justiție sunt numiți de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea CSM, în termen de 30 de zile de la data primirii propunerii respective. Președintele Republicii va informa CSM în cazul constatării incompatibilității unui candidat la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție cu funcția respectivă, a existenței unei sau mai multor sancțiuni disciplinare valabile sau a încălcării procedurilor legale de selecție și promovare a acestuia/acesteia. De asemenea, Președintele Republicii va informa CSM în cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară. Președintele Republicii Moldova examinează propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii în termen de 30 de zile de la data primirii acesteia.

47. Autoritățile mai precizează că un proiect de lege privind evaluarea externă (vetting) a anumitor categorii de judecători și procurori în funcție a fost înaintat Comisiei de la Veneția pentru a obține un aviz. Vetting-ul va consta în verificarea integrității etice și financiare a categoriilor în cauză. La 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și-a publicat opinia¹⁴, constatând că proiectul de lege conținea anumite garanții și că mai multe aspecte importante legate de motivele de fond ale verificării trebuie abordate în continuare.
48. GRECO salută rolul sporit al CSM, în conformitate cu rolul său constituțional de garant al independenței autorității judiciare în temeiul articolului 121 din Constituție, în procesul de numire, promovare și transfer al judecătorilor și al președinților și vicepreședinților de instanțe. Acestea fiind spuse, rămâne faptul că Republica Moldova are în vedere implementarea a unei evaluări externe a integrității etice și financiare a anumitor categorii de judecători și procurori (procesul de vetting). Proiectul de lege a constituit obiectul unei opinii a Comisiei de la Veneția. Întrucât procesul de verificare nu a fost încă pus în aplicare, GRECO poate evalua doar prima parte a recomandării ca fiind parțial implementată. Cu toate acestea, GRECO reamintește că o astfel de verificare (vetting) ar trebui să fie proporțională și compatibilă cu cerințele de independență judiciară și, prin urmare, că integritatea judecătorilor ar trebui să fie testată în cadrul unor norme clare, previzibile, cuprinzătoare și aplicate în mod consecvent. Autoritățile sunt încurajate, de asemenea, să se asigure că există cadrul legislativ și capacitatea operațională necesare pentru a înlocui judecătorii și procurorii care nu trec vetting-ul sau care aleg să nu se supună acestui vetting cu candidați bine calificați ai căror integritate este verificată înainte de numire, de asemenea, în cadrul unei proceduri conforme cu standardele.
49. GRECO concluzionează că recomandarea ix rămâne parțial implementată.

Recomandarea x

50. *GRECO a recomandat să se ia măsuri suplimentare (i) pentru a se asigura că dosarele sunt judecate fără întârzieri nejustificate și (ii) pentru a spori transparența și accesibilitatea informațiilor disponibile pentru public cu privire la activitatea judecătorească.*
51. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată în raportul intermediar de conformitate. Au existat tendințe pozitive în statistici, care păreau să indice o reducere a duratei procedurilor judiciare. Cu toate acestea, GRECO nu a putut verifica dacă au fost luate măsuri suplimentare în ceea ce privește cadrul juridic și/sau practica judiciară pentru a judeca cauzele deduse judecății într-un termen rezonabil și pentru a spori transparența și accesibilitatea informațiilor disponibile pentru public cu privire la activitatea judecătorească.
52. Autoritățile raportează acum următoarele statistici:

---

¹⁴ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)005-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)005-e)

Cauze/dosare	Decembrie 2021 - Septembrie 2022				
	Examineate	pendinte	Cauze pendinte mai mult de 12 luni	Cauze pendinte mai mult de 24 luni	Cauze pendinte mai mult de 36 luni
Civile	78400	53863	5466	2016	3636
Penale	10414	69686	3200	1450	1974
Contravenționale	16642	5774	-		-

53. GRECO este conștientă de faptul că, în conformitate cu legislația moldovenească, există un remediu pentru accelerarea procedurilor tardive și/sau pentru solicitarea despăgubirilor în cazul unor întârzieri nejustificate. Oricum ar fi, GRECO constată că, doar pe baza statisticilor, nu poate face concluzii convingătoare cu privire la durata procedurilor judecătorești. De exemplu, se pare că există o tendință pozitivă în ceea ce privește numărul total de cauze pendinte de peste 12 luni (11 703 cauze pendinte până la sfârșitul anului 2020 și 8 666 cauze pendinte până în septembrie 2022). Cu toate acestea, situația se îndreaptă în direcția opusă în ceea ce privește numărul total de cauze pendinte de mai mult de 24 de luni (2 588 de cauze pendinte până la sfârșitul anului 2020 și 3 466 de cauze pendinte până în septembrie 2022). În plus, demisiile a 20 de judecători ai Curții Supreme de Justiție (a se vedea paragraful 36 de mai sus), procesul propus de vetting a judecătorilor și faptul că, începând cu anul 2020, Colegiul de selecție și carieră a judecătorilor din cadrul CSM nu s-a reunit pentru a decide cu privire la selecția noilor candidați care să se alăture sistemului judiciar ar putea conduce la întârzieri suplimentare ale proceselor. În plus, autoritățile nu au furnizat informații actualizate cu privire la măsurile suplimentare luate atât în cadrul legal, cât și în practica judiciară, pentru a reduce durata proceselor.
54. GRECO concluzionează că recomandarea x rămâne parțial implementată.

Recomandarea xiii

55. *GRECO a recomandat revizuirea cadrului legal și operațional privind răspunderea disciplinară a judecătorilor, în vederea consolidării obiectivității, eficienței și transparenței acestuia.*
56. GRECO reamintește că această recomandare a fost parțial implementată în raportul intermediar de conformitate. Modificările statutare ale Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (LDLJ) au prevăzut definiția "intenției" și a "neglijenței grave", au consolidat competențele inspectorilor-judecători, au introdus posibilitatea de a contesta deciziile Inspecției Judiciare de respingere a unei plângeri la Colegiul disciplinar și au prevăzut publicarea hotărârilor în materie disciplinară. GRECO a remarcat că mai sunt de demonstrat rezultate palpabile în ceea ce privește motivarea adecvată a hotărârilor și adoptarea de modificări la diferite legi pentru perfecționarea cadrului privind răspunderea disciplinară a judecătorilor.
57. Autoritățile raportează acum că, în virtutea Legii nr. 246/2022, au fost aduse modificări la Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (LDLJ). Astfel, Colegiul disciplinar urmează să fie compus din patru judecători și trei membri non-profesioniști (în loc de nouă: cinci judecători și patru membri non-profesioniști). Membrii judecători sunt aleși prin vot secret de Adunarea generală a judecătorilor, cu condiția să fi lucrat efectiv ca judecător timp de cel puțin doi ani. Candidatul din rândul judecătorilor care obține cel mai mare număr de voturi este considerat ales. Cvorumul necesar pentru ședința Colegiului disciplinar este de două treimi din numărul membrilor săi. Completele de contestație sunt compuse din trei membri ai Colegiului disciplinar, dintre care unul trebuie să fie în mod obligatoriu judecător. Hotărârile motivate ale plenului Colegiului disciplinar sunt publicate pe

site-ul web al CSM. În practică, CSM a emis hotărâri motivate în mai multe cazuri disciplinare.¹⁵

58. De asemenea, autoritățile indică faptul că, în virtutea Legii nr. 5 din 2 februarie 2023¹⁶, care va intra în vigoare la 18 aprilie 2023, au fost introduse modificări suplimentare, care se referă, printre altele, la: anularea a două abateri disciplinare¹⁷ și modificarea altor două, în temeiul articolului 4 din LDLJ; luarea în considerare a circumstanțelor personale, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din LDLJ, la aplicarea unei sancțiuni disciplinare; criteriile de declarare a inadmisibilității unei sesizări, în temeiul articolului 20 alineatul (2) din LDLJ; procedura de efectuare a verificării unei sesizări în temeiul articolelor 23-26 din LDLJ și procedura în fața completelor de contestație în temeiul articolelor 27-29 din LDLJ; și dreptul de a contesta la Curtea Supremă de Justiție hotărârile CSM privind măsurile disciplinare.
59. GRECO constată că această recomandare necesită revizuirea cadrului legal și operațional pentru a consolida obiectivitatea, eficiența și transparența răspunderii disciplinare a judecătorilor. În acest sens, aceasta salută faptul că CSM a adoptat hotărâri motivate în mai multe cazuri disciplinare care au fost publicate. Componenta Colegiului disciplinar a fost redusă la șapte membri, cel mai probabil pentru a facilita desfășurarea unor ședințe eficiente. Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor a fost modificată în continuare prin eliminarea a două abateri disciplinare vagi, prin clarificarea anumitor aspecte ale procedurii și prin restabilirea dreptului de a ataca hotărârile CSM direct la Curtea Supremă de Justiție. Aceste măsuri reprezintă pași în direcția corectă. Acestea fiind spuse, după cum se descrie în raportul de evaluare (paragrafele 133-135¹⁸), sunt necesare acțiuni mai hotărâte, în drept și în practică, pentru a consolida obiectivitatea, eficiența și transparența răspunderii disciplinare a judecătorilor. Se așteaptă ca noul CSM să-și alinieze regulamentele existente la modificările legale recent introduse.
60. GRECO concluzionează că recomandarea xiii rămâne parțial implementată.

Prevenirea corupției cu privire la procurori

Recomandarea xv

61. *GRECO a recomandat să se ia măsuri adecvate pentru a se asigura că componenta și funcționarea Consiliului Superior al Procurorilor constituie obiectul unor garanții adecvate de obiectivitate, imparțialitate și transparență, inclusiv prin eliminarea participării din oficiu a ministrului Justiției și a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.*

---

¹⁵ A se vedea, spre exemplu, hotărârile SCM în următoarele cauze:

<https://www.csm.md/files/Hotaririle/2020/27/320-27.pdf>, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2022/05/51-5.pdf>, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2022/02/13-2.pdf>, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2021/22/222-22.pdf> și o opinie separată motivată <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2020/27/320-27-opinia.pdf>

¹⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135622&lang=ro

¹⁷ Au fost abrogate abaterea disciplinară privind "acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente" și "neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere, imputabilă judecătorului, a unei obligații de serviciu, dacă aceasta a încălcat direct drepturile participanților la proces sau ale altor persoane".

¹⁸ Abaterile disciplinare, cum ar fi "adoptarea unei hotărâri judecătorești care, în mod intenționat sau din neglijență gravă, încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor", "încălcarea normelor imperative ale legislației în procesul de înfăptuire a justiției" sau "alte acțiuni care afectează onoarea sau integritatea profesională sau prestigiul justiției într-o asemenea măsură încât afectează încrederea în justiție", au fost notate ca fiind vagi (paragraful 134). Mecanismul disciplinar, care implică în prezent cinci entități diferite investite cu atribuții disciplinare (Inspekția Judiciară, completele de contestație, Colegiul Disciplinar, Consiliul Superior al Magistraturii și Curtea Supremă de Justiție) ar putea fi simplificat (paragraful 133). În plus față de publicarea hotărârilor CSM, ar putea fi făcute publice statisticile privind cazurile disciplinare și sancțiunile aplicate (paragraful 135).

62. GRECO reaminteste că această recomandare a fost parțial implementată în raportul intermediar de conformitate. În conformitate cu modificările legale adoptate în anul 2021, componența CSP a fost limitată la 12 membri (în loc de 15), excluzându-i astfel pe procurorul general, pe președintele Uniunii Avocaților și pe procurorul-șef al regiunii autonome Găgăuzia, și reducând limita de vârstă la 65 de ani. Cu toate acestea, GRECO a regretat faptul că atât ministrul Justiției, cât și președintele Consiliului Superior al Magistraturii au rămas membri de drept ai Consiliului Superior al Procurorilor (CSP).
63. Autoritățile Republicii Moldova raportează acum că, în urma modificărilor¹⁹ aduse la Legea cu privire la Procuratură, Consiliul Superior al Procurorilor va fi format din 13 membri (în loc de 12): patru membri de drept (și anume, președintele CSM, ministrul Justiției, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) și Procurorul General), cinci membri aleși de Adunarea Generală a Procurorilor (un membru din partea Procuraturii Generale și patru membri din rândul procuraturilor specializate și teritoriale) și patru membri aleși prin concurs din rândul societății civile, desemnați de diferitele puteri și instituții (unul din partea Președintelui Republicii, unul din partea Parlamentului, unul din partea Guvernului și unul din partea Academiei de Științe a Republicii Moldova).
64. Autoritățile mai precizează că, la 3 martie 2023, Ministerul Justiției a anunțat un proiect suplimentar de modificare²⁰ a Legii cu privire la Procuratură, potrivit căruia va fi eliminată calitatea de membru de drept a ministrului Justiției, a președintelui CSM și a Ombudsmanului în cadrul CSP, care va fi format din 10 membri, inclusiv Procurorul General, care va fi membru de drept.
65. GRECO remarcă faptul că proiectele de modificări propuse la Legea cu privire la Procuratură, care prevăd eliminarea calității de membru de drept al ministrului Justiției și al președintelui Consiliului Superior al Magistraturii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor, reprezintă pași pozitivi în direcția corectă. Până la adoptarea și intrarea în vigoare a acestor proiecte de modificare, această recomandare nu poate fi considerată mai mult decât parțial respectată.
66. GRECO concluzionează că recomandarea xv rămâne parțial implementată.

Recomandarea xviii

67. *GRECO a recomandat luarea de măsuri suplimentare pentru a consolida obiectivitatea, eficiența și transparența cadrului legal și operațional privind răspunderea disciplinară a procurorilor.*
68. GRECO reaminteste că această recomandare a fost parțial pusă în aplicare în raportul intermediar de conformitate. GRECO a constatat că sistemul de răspundere disciplinară a procurorilor era operațional și că deciziile privind răspunderea disciplinară erau publicate pe site-ul web al Colegiului de disciplină și etică. Cu toate acestea, cadrul legal nu fusese încă modificat.
69. În prezent, autoritățile Republicii Moldova raportează că, la 3 martie 2023, Ministerul Justiției a pus la dispoziție pentru consultare publică proiecte de modificare²¹ a Legii cu privire la Procuratură, potrivit cărora (i) anumite abateri disciplinare vor fi

¹⁹ [Law no. 280 of 6 October 2022](#), în vigoare din 10 octombrie 2022.

²⁰ <https://justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-imbunatatirea-mecanismului-de>

²¹ <https://justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-imbunatatirea-mecanismului-de>

clarificate și modificate și (ii) Inspekția procurorilor va deveni o autoritate independentă, care va fi compusă din 6 inspeciori. Sarcinile Inspekției procurorilor vor consta, printre altele, în examinarea sesizărilor cu privire la faptele care ar constitui abateri disciplinare și în prezentarea constatărilor Colegiului de disciplină și etică și CSP. Modificările intenționează să reglementeze, de asemenea, procedura disciplinară instituită împotriva inspeciorilor. Hotărârile Colegiului de disciplină și etică au fost publicate pe site-ul web al SCP, iar statisticile Colegiului de disciplină și etică pentru anul 2022 sunt următoarele: a inițiat 39 de proceduri disciplinare în ceea ce privește 35 de procurori și a examinat 162 de contestații împotriva hotărârilor Inspekției; a adoptat 136 de hotărâri (25 de hotărâri privind procedurile disciplinare în ceea ce privește 25 de procurori și 111 hotărâri privind contestațiile împotriva hotărârilor Inspekției).

70. GRECO ia act de cifrele furnizate de autorități și de proiectele de modificări propuse, care intenționează să aducă schimbări în ceea ce privește anumite abateri disciplinare și să instituie Inspekția procurorilor ca autoritate independentă. În opinia GRECO, acestea ar contribui la implementarea acestei recomandări și a Planului de acțiune al Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru perioada 2022-2025, aprobată prin Legea nr. 211 din 6 decembrie 2021²².
71. GRECO concluzionează că recomandarea xviii rămâne parțial implementată.

III. **CONCLUZII**

72. **GRECO concluzionează că, în prezent, Republica Moldova a implementat în mod satisfăcător sau a tratat în mod satisfăcător șase dintre cele optsprezece recomandări cuprinse în Raportul de evaluare din runda a patra.** Dintre recomandările rămase, zece au fost implementate parțial și două nu au fost implementate.
73. Mai precis, recomandările v, xi, xii, xiv, xvi și xvii au fost implementate în mod satisfăcător sau au fost tratate în mod satisfăcător, recomandările i, iv, vi, vii - x, xiii, xv și xviii au fost parțial implementate, iar recomandările ii și iii nu au fost implementate.
74. În ceea ce privește parlamentarii, în afară de o practică parlamentară emergentă de ridicare a imunității deputaților, progresele în punerea în aplicare a recomandărilor restante sunt mai degrabă absente. Rămâne de adoptat un cod de conduită pentru parlamentari, care să includă norme pentru diverse situații de conflicte de interese și pentru interacțiunile cu terții/lobby-iști. Ar trebui depuse eforturi mai susținute pentru a actualiza site-ul internet al Parlamentului cu informații privind proiectele legislative, pentru a organiza consultări publice semnificative și pentru a asigura luarea în considerare în mod corespunzător a contribuțiilor publicului. Autoritatea Națională de Integritate continuă să fie lipsită de personal și necesită o strategie instituțională.
75. În ceea ce privește judcătorii, eliminarea calității de membru de drept a ministrului Justiției și a Procurorului General din Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) - care este un pas important în sine, stabilirea criteriilor pentru alegerea judecătorilor și a membrilor non-profesioniști în calitate de membri ai CSM, obligația legală a CSM de a-și motiva toate hotărârile, adoptarea unor hotărâri motivate în materie disciplinară și anumite modificări ale procedurii disciplinare a judecătorilor reprezintă evoluții pozitive. Cu toate acestea, ar trebui subliniat faptul că procesul de pre-vetting a

²² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129241&lang=ro. Obiectivul specific nr. 1.2.4. din Planul de acțiuni al Strategiei prevede că până la finele anului 2022 trebuiau elaborate și adoptate modificările legale privind excluderea Inspekției Procuraturii din subordinea Procuraturii Generale, prin acordarea statutului de organ de specialitate autonom al Consiliului Superior al Procurorilor.

candidaților la CSM, vetting-ul propus pentru anumite categorii de judecători, precum și rolul sporit al ministrului Justiției în convocarea Adunării generale a judecătorilor afectează în mod negativ implementarea anumitor recomandări restante și ar putea anula realizările obținute până în prezent.

76. În ceea ce privește procurorii, sunt în curs de elaborare proiecte de modificări pentru eliminarea calității de membru de drept a ministrului Justiției și a președintelui CSM în Consiliul Superior al Procurorilor și pentru revizuirea și consolidarea cadrului legal privind răspunderea disciplinară a procurorilor. Autoritățile sunt încurajate să adopte modificările propuse și să implementeze recomandările restante.
77. Având în vedere cele de mai sus, GRECO concluzionează că actualul nivel scăzut de respectare a recomandărilor rămâne "global nesatisfăcător" în sensul articolului 31 revizuit, alineatul 8.3 din Regulamentul de procedură. Prin urmare, GRECO decide să continue să aplice articolul 32 alineatul (2) litera (i) în ceea ce privește membrii despre care s-a constatat că nu respectă recomandările cuprinse în raportul de evaluare reciprocă și solicită șefului delegației Republicii Moldova să prezinte un raport privind progresele înregistrate în implementarea recomandărilor restante (și anume, recomandările i-iv, vi-x, xiii, xv și xviii) cât mai curând posibil, însă - cel târziu - până în data de 31 martie 2024.
78. În plus, în conformitate cu articolul 32 alineatul (2) punctul (ii) litera (b) din Regulamentul de procedură, GRECO invită președintele Comitetului statutar să trimită o scrisoare Reprezentanței Permanente a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei prin care să atragă atenția asupra nerespectării recomandărilor relevante și asupra necesității de a întreprinde acțiuni hotărâte în vederea realizării de progrese concrete cât mai curând posibil.
79. În cele din urmă, GRECO invită autoritățile Republicii Moldova să autorizeze, cât mai curând posibil, publicarea raportului, să îl traducă în limba oficială și să publice această traducere.